

Z naslednjimi vrsticami bodi postavljen vrlenu tovarišu in dobremu prijatelju skromen pomnik!

Blagi pokojnik se je rodil leta 1859. v Ostrožnem pri Celju. Po končanji ljudski šoli in po obisku nižjih razredov gimnazije je vstopil v učiteljske v Mariboru ter napravil leta 1879. zrelostni izpit. Še istega leta je bil imenovan kot voditelj takratne enorazrednice v Št. Vidu pri Planini, kjer je zvesto služil svojemu poklicu nepretrgano 36 let. Bila je to torej edina služba ves čas njegovega učiteljevanja. Po njegovem prizadevanju se je zgradilo novo šolsko poslopje, in šola se je razširila v tri razrednice. Kot nadučitelj in mnogoletni načelnik krajnega šolskega sveta je neumorno skrbel za razvoj domačega šolstva.

Da je bil vreden in dober učitelj, ki je dosegal v šoli prav lepe uspehe, potrjujejo izjave njegovih mnogobrojnih učencev, potrdil je pa to tudi c. kr. deželni šolski svet s tem, da mu je izrekel povodno upokožitve priznanje za dolgoletno plodonosno delovanje.

Nadalje je bil pokojnik najboljši soprog in oče, ki je vedel svoje otroke izborni izgojiti.

Oj, kako rad bi še bil vsaj enkrat videl vse zbrane okoli sebe, a ta želja se mu žalibog ni več izpolnila, zakaj njegov edini sin pravnik in poročnik, je sedaj daleč od svoje drage domovine v ruskem ujetništvu in niti ne slutiti, da je izgubil ljubljene očeta.

Pokojnik je bil tudi zaveden stanovski tovariš. Ko so leta 1881. ustanovili Kozjansko učiteljsko društvo, mu je kumoval tudi on ter bil od ustanovitve sem pa do smrti njega zvest član in večkrat odbornik. Dokler je bil zdrav, se je redno udeleževal društvenih zborovanj ter je podpiral naše stanovske zadeve z besedo in dejanjem. Učiteljstvo mu je zaupalo, kar je pokazalo s tem, da ga je izvolilo pred leti za svojega zastopnika v okrajni šolski svet, kjer je tudi z vnemo deloval v korist šole in učiteljstva.

Nadalje ne smemo prezreti, da je bil pokojni naš tovariš tudi dober občan. Učeval je v občini velik ugled ter bil mnogo let odbornik in občinski svetovalec. Ni pa bil svetovalec le po imenu, ampak svetovalec v pravem pomenu besede. Koliko ljudi se je zatekalo k njemu po svete in vsakemu je vedel dobro svetovati in vsakemu je pomagal, ako je le mogel.

Kako spoštovan je bil, nam dokazuje to, da so ga imenovali vse štiri vsolane občine za častnega občana, kar je najvišje odlikovanje, ki ga more podeliti občina zaslužnemu možu.

Končno bodi omenjeno, da je vodil z večšo roko domačo posojilnico od nje ustanovitve sem ter deloval tudi v tem oziru za obči blagor.

Iz navedenega je razvidno, da mu življenje ni bilo praznik, ampak dan resnega dela.

Pogreb, ki se je vršil v soboto, dne 26. februarja, dopoldne in ki ga je vodil kozjanski gospod dekan v spremstvu petih duhovnikov, je bil jako veličasten.

Prihitele so stanovske tovarišice, prihitele so stanovski tovariši, prijatelji, znanci, od blizu in daleč, prihitele je šolska mladina, prihitele so skoro vsi farani — vsi so prihitele, da izkažejo blagemu pokojniku poslednjo čast. — Ob odprtem grobu sta govorila kozjanski g. dekan in društveni predsednik, omenjajoč pokojnikove zasluge in vrline, in opaziti je bilo, da ni ostalo suho skoro nobeno oko. Pred šolo in na pokopališču pa so zapeli tovariši-pevci gniljivi žalostniki.

Dragi tovariš in prijatelj! Bodi Ti lahka ona zemlja, ki si na njej toliko let neutrudljivo sejal seme narodne izobrazbe, in bodi Ti ohranjen trajen spomin!

M. G.

»BITI SLOVENSKE KRVI — BODI SLOVENCU PONOS!«

Pišejo nam s štajerskega Posavja:

v tujščini čisto po nepotrebnem! To ne gre in ne sme biti! Narodnost in kultura sta nerazdružljiva činitelja. Tega si bodimo vsekdar svesti! Kar je dovoljeno drugim narodom, to mora biti tudi našemu! Slovenski rod se odlikuje sedaj ob vseh frontah ter preliva svojo kri za drago mu očetnjo. Slovenci so lahko ponosni na svoj rod ter se ga jim ni treba sramovati! — Zato pa proč z vsem smešnim in brezmišelnim tučevanjem in spakodranjem!

—š— Iz šole. V neki ljudski šoli na slovenskem štajerskem se je dogodilo nastopno: Ravno ko je učitelj korekcioniral s palico učenca, vstopi v učilnico okrajni šolski nadzornik. Pristopi resnega obraza k učitelju ter precej glasno reče: »Pa, g. učitelj, kaj bi rekla mati dečkova, ko bi videla, kaj počenjate?« — Učitelj: »Mislil, da nič hudega.« — Nadzornik: »A kaj pa oče?« — Učitelj: »Ta pa že celo nič.« — Nadzornik: »Kako mislite to?« — Učitelj: »Oče sem — jaz!« — Tableaux! —

—š— Tovariš Jos. Žagar, učitelj na okoliški deški ljudski šoli v Celju, je ves čas vojne pri vojaštvu. Prve mesece je bil na severnem bojišču ter tu okusil raznolike grozote krutega borjenja. Opasno je obohel ter spet okrevaj in je od tistih dob pridružen nadomestnemu bataljonu njegovega 26. domobranskega polka v Mariboru kot četovodja. Tu ima v oskrbi opremo grobov — padlih junakov. Umetnostno izobražen — prebil je z odliko 4 letnike umetnostnega slikanja na Dunaju — vrši to delo tako, da pač menda daleč naokolo v naši očetnjavi ni grobišča, ki bi bilo tako opremljeno, nego je to vojaško v Mariboru. — Nemški listi so polni hvale nad marim, tihim delom, ki ga doprinaša tu — učitelj. Z več krajev Avstrije, pa tudi od drugod — je že došlo mnogo večakov v Maribor nalašč, da si ogledajo to grobišče... A naš Žagar opravlja tu vse — zastonj! In ravno zato omenjamo to stvar. Učitelj povsod rad dela, tudi zdaj ob hudem vojnem hrušču. — Mnogi, mnogi si pridobivajo zakladov, a — učitelj? — Molčimo, ker ne smemo govoriti! —

—š— Za uvedbo prisilnega cepljenja proti kizam. C. kr. štajerski deželni zdravstveni svet se je izrekel za uvedbo prisilnega cepljenja proti kozam ter je izročil notranjemu ministruvju potom c. kr. namestnijske posebnosti tozadevno spomenico.

—š— Prestavljena je definitivna učiteljica Milica Jugova iz Majšperga v Podovo na Dravskem polju.

—š— Ustanove za slovenske obrtniške vajence iz Spod. Štajerskega. Iz Celja nam poročajo: Dne 10. oktobra 1915 je umrl v mestu Wels na Zg. Avstrijskem krojaški mojster A. Gajšek, rodom Slovence s Sp. Štajerskega. Pridobil si je z delavnostjo in pridnostjo veliko imetje. Zapustil je 187.000 K in določil, da se četrti del obresti porabi za ustanove slovenskim obrtniškim vajencem iz Sp. Štajerskega. Podeljevala bo te ustanove novoustanovljena »Zveza južnoštajerskih obrtnih združenj«. Želeli je, da se blagi smoter našega rojaka, ki je daleč v tujini verno zasledoval napredek slovenskega obrtništva na Sp. Štajerskem, izpolni in dobimo s pomočjo njegovih ustanov čim več delavnege in izobraženega obrtniškega naraščaja. Gajšek je drugi imoviti naš rojak, ki je zapustil del svojega imetja v pospeševanje slovenske obrti in trgovine na Sp. Štajerskem. Prvi je bil bivši celjski trgovec Pero Kostić.

—š— Za begunce z juga so ustanovili v Celju, Mariboru in Lipnici krajevne odbore, ki imajo nalogo, pomagati tam bivajočim beguncem s svetom in dejanjem.

—š— Poročil se je rezervni poročnik Rudolf Dobovišek z učiteljico Lino Gosakovo iz Žiž pri Konjicah. — Čestitamo!

—š— Za italijanske begunske otroke v Vagni pri Lipnici so zgradili novo veliko šolsko poslopje v bližini cerkve, pravzaprav sta to dve poslopji s 16 sobami za pouk poleg drugih potrebnih. — Slovesno so blagoslovili poslopje v navzočnosti 4000 otrok, ki sedaj pohajajo v to šolo. — Italijani v Vagni pripravljajo velik koncert, ki ga prirede na Dunaju dne 30. marca. Glasbena učiteljica Seghizzi in Clemente pridno vadita mladino, ki nastopi na koncertu; nastopi okoli 400 deklic, deklet in dečkov.

Koroške vesti.

—k— Nemščino je pozabil. »Straža« poroča: Nedavno je bil v P. na Koroškem opominjan od kapi posebnik A. R., ki je na to popolnoma pozabil nemški jezik, slovenskega pa ne. A čudovitost je v tem, da je bil ta mož, rodom Slovenec, poprej hud nemški nacionalec. Sedaj se pa iznova uči nemščine.

—k— Koroški umetnik, akademični kipar Friderik Gornik, deluje od Novega leta sem kot član umetniške skupine c. in kr. tiskovnega stana na bojišču.

Goriške vesti.

SLOVENSKE GORIŠKE INTERNIRANCI V ITALIJI.

Začasni okrajni šolski nadzornik v Ajdovščini, g. Fran Sivce, je prejel od bivšega nadučitelja v Števerjani pri Gorici, tovariša Ladislava Likarja, ki so ga Italijani ež takoj v začetku vojne z Italijo internirali in odpotali v Italijo, naslednje zanimivo pismo:

Florenca, 11. jan. 1916.

Velečenjeni gospod nadzornik!

Vaše cenjeno pismo z dne 8. novembra sem prejel danes, toda ne v Marsali, ampak v Florenci, kjer se nahajam že čez dva meseca. Djali so me v lepšo kletko, kakor je Marsala, in zato nekoliko lažje pojem »ujetega ptiča tožbo«.

Za popolno brezposelnost, ki mi je dolgih šest mesecev morila duha, sem našel v mestu umetnosti obilne odškodnine. V Florenci se človek ne dolgočasi, če ima le količjak sniisla za umetnost. Sami Galerija degli Uffizi z mojstrskimi deli Tiziana, Fra Angelica, Zippia itd. je neusahljiv vir krepila in tolažbe za žejno in potrto dušo. Potem pa še druge galerije, muzeji in umotvori! So trenutki, ko človek pozabi na ujetništvo. Seveda le trenutki, zakaj tudi ob uživanju umetnosti se kmalu pojavi reakcija. Domovina mili kraj!

Srečen sem, da stanujem v slovenski družbi. S č. gg. Uršičem in vikarjem Franketom smo si napravili lastno ekonomijo. Kuha nam postrežnica č. gosp. župnika. Hrana ni posebno draga, ker so cene razmeroma nizke. Kilogram soli stane 70 cent, mesa 4 lire, pečenke 8 lir, črnega kruha 60 cent., liter kisa 1 lira, vrzotina glava 35 cent., druge cene tem primerne.

Kot šolnika Vas bo gotovo zanimala usoda naših šolarčkov. Števerjanci so razkropljeni po vsej Italiji. Pogostoma se oglašajo pri meni s pismi naši dobri ljudje. Vesel sem, ko vidim, da jim lahko delim tolažbo.

Skrb za vzgojo naše dece je vobče velika. Za to se je zavzel celo sicilijanski list »Ora«, ki dne 10. oktobra doslovno piše: »Coi nostri bambini, prima dei nostri bambini, debbono quest' anno le scuole accogliere i bimbi dei profughi, i piccoli italiani, che erano sino a ieri oltre il confine e i piccoli Sloveni, di cui i nostri maestri avranno la gioia e l'onore di cominciare avnormare cittadini italiani.« (Z našimi otroki, pred našimi otroki morajo letos šole sprejeti otroke beguncev, male Italijane, ki so bili do včeraj onstran meje, in male Slovence; da te začno pretvarjati v italijanske državljane, bo našim učiteljem veselje in čast).

Vsi slovenski otroci morajo hoditi v šolo. Uče jih pa seveda italijanski učitelji, ker slovenski smo vsi v prognanstvu.

Tovariš Bandelj je še vedno v Siciliji. Sicer pa je zanj boljše, ker nima zimske obleke in letna doli zadošča. Pisal je domov nekemu Šmartencu, naj mu pošlje perila in zimske obleke, a dobil je žalostni odgovor, da je vse izginilo, kar je imel, obleka, perilo, le par starih hlač je ostalo na podstrešju. Enaka usoda je zadela mene, skoro vse duhovnike in naše uboge ljudstvo. Vkljub temu se vsi dobro držimo. Zlasti kaže naš kmet, kako prav je imel pesnik, ko je navdušeno zapel, da hrib se omaje in hrast...

Res, na naše ljudstvo smo lahko ponosni. Tudi par članov okrajnega šolskega sveta deli z menoj usodo. G. Marinič je z vso družino v Ivreji poleg Novare, Velušček pa študira nelepe šege in navade normanskih potomcev v Siciliji.

Zdi se mi, da ostanem tu le malo časa. Prosil sem namreč, da me premeste iz zdravstvenih ozirov v Pronzano poleg Novare, kjer je naš župan z družino (Karel Princič iz Cerovega, op. prepisovalca). Za nervozne ljudi ni tukajšnje podnebje. Iz Sicilije grede, sem si ogledal Palermo, Neapelj in Rim, upam, da se na drugem potovanju lahko ustavim v Lukii, Pizi, Genovi, Milanu in Novari.

V glavnih potezah sem naslikal svoje zgode in nezgode. Mnogo zanimivosti imam še v svoji potni torbi, toda o teh bom smel govoriti le tedaj, ko bom dihal sveži zrak ljube zmagoslavne domovine.

K sklepu se Vam odkritosrčno zahvalim za bodrilne besede, ki ste mi jih izvolili nasloviti v dnevnih težke izkušnje. Prepričan sem, da se veliki cilji dosežejo le z velikimi žrtvami, in v tej zavesti ponosno polagam tudi jaz svoj obolus na oltar velike matere domovine. V znarjenju boljše bodočnosti, ki so nam jo dogodki zajamčili, pozdravlja vse cenjene tovarišice in tovariše ter se klanja

Vam vdani

Likar.

—g— Spolna kuga. Tudi po Krasu se širi spolna kuga. Ta grda bolezen se je pojavila že v raznih občinah. — Ker se ta kuga širi tudi po drugih deželah naše države, je naša vlada ukrenila stroge odredbe, da bi bolezen zaprečila ali vsaj omejila. Razna c. kr. namestništva so že sklicala strokovnjake na konference, da so ukrepali napram tej bolezni. — Na c. kr. namestništvu v Trstu so zborovali strokovnjaki pod predsedstvom c. kr. namestnika Fries-Skeneja. Po dolgem posvetovanju so sklenili: 1. Mestna občina naj pomnoži zavetišča za spolno obolele. 2. Policija naj vboščuje obrača največjo pozornost omejitvi skrivne prostitucije. 3. Naj se ustanove specialistični ambulatoriji za te bolezni. 4. Naj se potom časopisja in z drugimi publikacijami občinstvo opozarja na kužno nevarnost in kako se ji more izogibati. — Tudi učiteljstvo naj poučuje ljudstvo o tej strašni kugi!

—g— C. kr. okrajni šolski svet se nahaja v Godinovi hiši v Ajdovščini.

—g— Šolstvo v goriških okraju med vojno. V šolskem okraju goriške okolice se vrši letos pouk na sledečih šolah: Batuje: nadu. Kunc Ivan, učiteljica Lavrenčič Klem.; Brje: Možina Anton; Pustale eksk. š.; nauč. Mlekuz Ant.; Črniče: učiteljica: König Marija, Srebnik Karla; Dobravje: Mermolja Fr.; Dol n. Ajdovščina: Praprotnik Ed., učiteljica Soban Josipina; Branica Dol.: do marca poučeval Vendramin And., naslednik še ni imenovan; Gabrije p. Ajd.: Gorjup Alojzij; Gojače: Lenarčič Ant.; Gor. Trebuša-Krtovšče: Podgornik Filip; Gradišče, Rojč Jakob; Kamnje: nadučitelj Vodopivec J., učiteljica Rigoj Pavla; Križ Sv.: naduč. Medvešček P., učiteljica: Mrevlje Gabrijela, Medvešček Ljudmila; Lokavec: naduč. Tomažič And., učiteljica Skočir Ernesta; Lokovec: Vendramin And.; Lokve: Biležnik Josip; Osek-Vitovlje: naduč. Berce Josip, učiteljica: Kunth Josipina, Tomažič Rozalija; Otlica: Lavrenčič Alojzij; Ozeljan: naduč. Cenčič Davorin, učiteljica Podbršček Alojzija; Podlaka-D. Lokovec: Winkler Alfred; Ravnica: Zorn Emil; Rihemberg: Gorjup Rihard, učiteljica: Strel Ottilia, Lapanje Ivanka, Brajda Karmela; Skrilje: Reja Leopold; Šempas: naduč. Križman Franc, učiteljica Fajgelj Cecilija; Šmarje: naduč. Budal Josip, učiteljica Luen Eliza; Tevče: Arrigler Anton; Št. Tomaž: Vodopivec Alojzij; Trnovo: Leban Franc; Vel. Zablj: Bratina Karel; Voglarji: Štepančič Iv.; Vrala-G. Lokovec: Podgornik Franc; Vrhovin: učiteljica Kuntla Matilda; Zalošče: naduč. Golja Fr., učiteljica Dugar Marija; Ajdovščina: naduč. Kavs Ivan, uč. Plesničar Pavel, učiteljica Boštjančič Katarina; Vogersko: naduč. Balč Josip, učiteljica Strel Jadviga. — Na ostalih 53. šolah ni pouka, ker so dotični šolski kraji deloma zasedeni od sovražnika, deloma v neposredni bojni črti, ali pa služijo šolski prostorji vojnim svrham. V doglednem času se najbrže prične pouk še na ljudski šoli v Dornbergu.

—g— Tovariš Alojzij Toroš, učitelj na Kozbani, se nahaja v Arezzu blizu Firenze. Soproga in družina je ostala v Kozbani, on pa je moral stran v interniranje. Poleg tega je trpel imenovani tov. na revmatizmu, ki si ga je nabral v težki vojni službi v Galiciji.

Tržaške vesti.

SLOVENSKA MEŠČANSKA ŠOLA V TRSTU.

Sredi sedanjih, kulturnemu napredku tako protivnih razmer ni gojiteljica tržaških slovenskih šol, velezaslužna Družba sv. Cirila in Metoda, niti za trenutek popustila v svoji skrbi za naš vzgojni napredek. Ne le, da nemoteno vzdržuje navzlic pičlim dohodkom v polnem obsegu normalnih časov pouk na svojih tržaških šolah, je storila v zadnjih dneh še korak dalje: odločila se je, svojo osemrazredno deško ljudsko šolo pri Sv. Jakobu izpremeniti v petrazredno ljudsko in t r i a z r e d n o m e š č a n s k o š o l o ter tako na slovenskem ozemlju sploh ustanoviti drugo slovensko deško meščansko šolo, na Primorskem pa prvo.

Meščanske šole, ki jih imajo drugi avstrijski narodi prav mnogo, Čehi n. pr. nad 500, so zavodi, katerim je v § 17. drž. šolskega zakona določena naloga s temi besedami: »Meščanski šoli je namen, dajati učni smoter obče ljudske šole presegajočo izomiko, zlasti z ozirom na potrebe obrtnikov in kmetovalcev. Meščanska šola podaja tudi izomiko, pripravljajočo na učiteljska in na take strokovne šole, za katere ni treba predizobrazbe v kaki srednji šoli.«

Takih šol Slovenci skoraj ne poznamo, zakaj razen meščanske šole z nemškim učnim jezikom, ki jo je v 70 letih ustanovil

— A narodnega pomena pa pogrešamo še danes mnogo tudi med »boljšimi« našimi sloji. Hic Rhodus, hic salta! Celu med našim učiteljstvom, žal, še ni vse tako, kakor bi moralo in bi tudi lahko bilo. Koliko n. pr. se tu še pisari

pokoji Martin Hočevar v Krškem na Dolenjskem, imamo Slovenci doslej edinole v Postojni slovensko deško meščansko šolo. Družba sv. Cirila in Metoda nam torej ustanovi drug tak zavod tu ob Adriji, kjer je potreba take šole že stara, ali je nismo dobili zaradi znanih razmer. Družbi sv. Cirila in Metoda smo dolžni Slovenci za ta čin iskreno hvalo, ki jo ji moremo izražati s čim večjo podporo, katere je potrebna posebno v sedanjih časih.

O pomenu in veljavi izobrazbe na meščanskih šolah, ki je v šolskih predpisih natančno določena, izpregovorimo o priliki kaj več, za danes le naznanjamo staršem tržaške slovenske mladine, da imamo eno stopnjo učnih zavodov več na razpolago, ter je sedaj dolžnost staršev, skrbeti za to, da se bodo naši dečki tudi okoristili tega zavoda.

— **Priraditev ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda** dne 5. t. m. je privabila toliko občinstva v gledališčno dvorano, da je bila nabito polna in jih je še mnogo moralo oditi, ker niso dobili prostora. — Po »Edinosti« posnemamo: Vzored so izvajali učenci Ciril-Metodovih šol z enakim velikim uspehom, kakor na sijajno uspeli proslavi cesarjeve 67letnice.

— Večer se je otvoril s Adamičevim venčkom narodnih pesmi s spremljevanjem klavirja in harmonija. Učenci so izvajali z navdušenjem, ki je lastno Slovincu, kadar poje svoje narodne pesmi. Druga točka so bile slovenske koroške narodne pesmi, ki jih je harmoniziral O. Dev. Ti mešani zbori so se peli s pomnoženimi pevci Matičnega zbora. To je bil prvi poizkus, kako bo donela slovenska narodna pesem, izvajana z otroškimi glasovi v skupnosti z izvežbanih pevci. Poizkus se je imenitno posrečil in želeli je, da se to nadaljuje. Otroški sveži glasovi so se kaj lepo ujeli s onimi odraslih bodi v intonaciji ali prednašanjem.

Prav srečno je bil izbran dramski prizor O. Zupančiča: »Razgovor«. Ganiilo je občinstvo, ko je mali sinček tožil materi, da očeta ni toliko časa domov. Ta prizor je bil izveden s presenetljivo točnostjo, čuvstvenostjo in razumevanjem. Zopet so nastopili mladi pevci. Proizvajali so tri Adamičeve enoglasne zборе s spremljevanjem klavirja. Kdor pogleda v »Novih Akordih« izšle zборе: »Zapihaj južec«, »Padajo snežinke«, »Molitev« in »Tepežno pesem« — vidi takoj, da so to moderne skladbe, ki zahtevajo od izvajalca veliko rutine, tehnike in izvežbanega glasu. Otroci so vse težkoče z neverjetno lahkoto obvladali, na čemer gre zasluga neumorne mu študiju. Vodi je vse pevske točke tovariš Karel Mahkota. Njemu se ima ženska podružnica zahvaliti za ta lepi moralni uspeh. Sodelovala sta tudi pri harmonizaciji. Ciril Petrovec in pri klavirju tov. Avg. Waschte. Naša Utva je spisalala nalašč za to priliko igro s petjem v dveh dejanjih: »Mlada prostovoljca«, kaj primerno za sedanje čase. Učiteljice Ciril-Metodovih šol so z veliko vneto naštvirale to ne lahko igro. Vsi izvajalci so nastopali s točnostjo in sigurnostjo, da se je bilo tem otrokom čuditi. Igra je popolnoma uspela. Občinstvu se je na obrazih izražalo veselje, ko je videlo, kako se ta naša deca lepo razvija pod vodstvom svojih učiteljev in v naši narodni šoli. Tudi sinočnji večer je pokazal, kako so se take prireditve priljubile našemu občinstvu, in le želeli je, da se tako vzgojevalno delo nadaljuje tudi zato, ker se s tem vzdržuje in krepi toli potrebna zveza med šolo in domom.

— **Voditeljica italijanske šole** za otroke beguncev v Celju je Albina Jurasova, strokovna učiteljica iz Pulja.

— **Iz srbskega ujetništva** — v Italiji. Učitelj Josip Trošt iz Podgrada v Istri, doma iz Podrage, se je nahajal v Nišu kot vojni ujetnik. Sedaj je na otoku Asinara v Italiji. Dopisnica, ki jo je odposlal, je datirana 6. februarja, a dospela je na mesto dne 11. marca. Med drugim piše: »Počutim se še dovolj dobro in ne mislim več na slabo. Je bilo sedaj dosti. — Pozdrav vsem znanem!«

— **Poslanec Dobernig v Trstu.** Dne 8. marca t. l. se je vršilo v Trstu zborovanje, ki ga je sklical znani poslanec Dobernig in ki se ga je udeležilo 150 nemških zastopnikov; vsi stanov, vsi poklici v Trstu in vsem Primorju so bili zastopani. Na zborovanju so govorili o potrebi kolikor mogoče ozke gospodarske zveze med osrednjima državama, taka zveza se je

označila za življenjsko potrebo obeh v bodočnosti in da je taka zveza tudi v posebnem interesu procvita Trsta in prometa na Adriji. Zastopniki so izrekli dalje tudi nujno zahtevo, da se morajo strniti vsi Nemci brez razlike politične smeri in socialne vrste v skupno složno delovanje v doseg svojega smotra, ko treba v velikih sedanjih trenutkih našo domovino notranje nanovo zgraditi in ustvariti tudi nemškemu narodu v Avstriji temelje za veljavo, ki mu pristaja.

— **V počestčenje spomina** pokojnega Antona Godine daruje katarsko učiteljsko 20 K zapodružnico CMD v Lobjerju.

— **V Sv. Križu ob morju** se je šolska veselica dne 5. t. m. sijajno obnesla. Vse točke vzporeda so se izvršile v splošno zadovoljnost. Med posameznimi odmorji je sviral vojaški orkester. Nava ljudstva je bil tak, da nikdar kaj takega. Premnogo oseb civilnega in vojaškega stanu je moralo oditi, ker je bila obširna dvorana polna do zadnjega kotička. Da je bilo temu res tako, dokazuje dejstvo, da je čistejša dobička 400 K. — Po vzporedu se je zapela cesarska himna. K sklepu se je zahvalil šolski vodja vsem navzočim za mnogoštevilni obisk veselice, katere ves čisti dohodek je določen v korist vdovam in sirotam v vojni padlih in oslepelih vojakov. Splošna želja je, da bi šolska mladina priredila še kako tako veselico. — Šolski vodja tovariš Emil Pakiz izreka srčno hvalo vsem onim, ki so na katerikoli način pripomogli, da se je prireditev tako dostojno izvršila!

— **Za hrabre branilce** ljubljene našega Primorja je darovala slovenska barkovljanska šola: 9 srajc, 9 parov spodnjih hlač, 1 prevlako, 5 večjih krp za obveze in veliko množino drobno narezanih izrezkov za blazine.

— **Za vodstvo poslov** osrednjega odbora za varstvo mladine in oskrbo otrok se po nalogu namestnika ustanovi pri namestniku poseben urad.

— **Umrl je v Šklednju** tamošnji posestnik g. Anton Godina-Pačol. Pokojnik je bil obče spoštovan mož in značajan rodoljub. Svojo družino je vzgojil v strogo narodnem duhu. Hči Marija je učiteljica v Šklednju in soproga šolskega voditelja na Katinari, tovariša Cirila Valentiča, sin Leander, ki je tudi učitelj, pa se nahaja sedaj na severnem bojišču, a tragično je, da mu ne vedo naslova. Hčerka Karmela pa je soproga Silvestra Godina-Kudriča, člana znane kremenite družine v Šklednju. Pokojniku bodi ohranjen blag spomin, a žalujoči rodovini naše iskreno sožalje!

Istrske vesti.

— **Društvo staršev v vojni padlih vojakov** so ustanovili v Pazinu. Namen društva je, častiti spomin padlih. Društvo daje staršem tudi svet in podporo v vseh pravnih in finančnih zadevah, ki jih povzroča izguba sinov. Društvo okraši spomladni grobove padlih ter pošilja v to svrhu vojakom na fronto cvetlična semena. Predsednik društva je M. G. Marpero.

— **Voditeljica italijanske šole** za otroke beguncev v Celju je Albina Jurasova, strokovna učiteljica iz Pulja.

— **Iz srbskega ujetništva** — v Italiji. Učitelj Josip Trošt iz Podgrada v Istri, doma iz Podrage, se je nahajal v Nišu kot vojni ujetnik. Sedaj je na otoku Asinara v Italiji. Dopisnica, ki jo je odposlal, je datirana 6. februarja, a dospela je na mesto dne 11. marca. Med drugim piše: »Počutim se še dovolj dobro in ne mislim več na slabo. Je bilo sedaj dosti. — Pozdrav vsem znanem!«

Splošni vestnik.

— **Nezakonski otroci.** Konservativni list »Lokalanzeiger« v Berlinu piše v številki z dne 5. februarja t. l.: »Ako država potrebuje otroke, zakaj pa potem še prezirajo nezakonsko mater in nje otroka? Ta krutost naj vendar že preneha! nečem govoriti v prilogi nenravnosti — toda naše npravstvene zakone bi bilo treba izpremeniti. Žalostno je, da tako bitje vse dni zaničujejo, ker ima otroka. Saj je bila samo človek, in to ne sme biti nikdar sramota! Zakaj se morajo dekleta, ki jim je odrečena sreča zakona, odpovedati svojemu zvanju in svoji najsvetejši pravici — materinstvu? Posest enega otroka more utešiti neskončno hrepenenje, ki živi v vsaki zdravi ženi. Vsak poklic je le pomoček v sili — najboljši in najvišji v življenju moramo pogrešati. Mislim, da bi treba dekletu, ki s petindvajsetim letom še ni omožena, priznati pravico do otroka. Vendar bi morala država za takega otroka na-

kazati letno vzgojni prispevek. Predvsem pa se mora nezakonski materi odvzeti sramota! Kdo ima pravico, da vrže kamen, ako ni bila šibka žena enkrat močnejša? Zakaj pa na možu ne ostane madeža, celo tedaj ne, ako je njegovo telo oskrunjeno z boleznimi? Res gre jako čudno po tem svetu! Podpisana bi se veselila, ako bi njena izvajanja pri tem ali onem zbudila pritrjanje. Dekle, ki je mati, lahko moralno višje stoji kakor marsikatera zakonska žena. Zakaj vsak zakon ni moralen!« — Podpisana je »Schwester M.« — V berlinskem listu »Nationalzeitung«, v glasilu imovitejšega meščana, piše znani pisatelj Herman Kienzl: »Moral je priti čas, kakršen je današnji, čas moritve možkih, da je mogla splošno, brez razlike spolno-moralnega načela dobiti priznanje absolutna vrednost otrokova. Na seji pruske poslanske zbornice se ni noben govornik, niti zastopnik vlade, niti kak poslanec, nekoč od zlobne legitimne prevzetnosti ustvarjene razlike med zakonskim in nezakonskim otrokom niti najrahlješe dotaknil. Tudi drugod so padle plahotne zaklopnice, in vojno skrbstvo priznava načela, ki bi že davno morala biti sveta. Saj je resnično človek, ki bi nedolžnemu otroku zaradi njegovega nezakonskega rojstva dal trpeti, ali norec ali hudodelec! Kar je vojna, stvarnica neskončne nesreče, dala dobrega, nam ne sme mir v bodočnosti pokvariti! S predsodki in prepričanostmi gotovih slojev in stanov, ki bodo za vedno zlomljeni, ko se vrne ljudska vojska domov, morajo tudi izginiti monopoli zakonskega in zapostavljanje nezakonskega otroka! Gorje kratkemu spomenu, ki bi morda zopet hotel pozabiti, zakaj so v vojnih dnevih mesto Berlin tako glasno slavili! Slava je veljala njega bogastvu otrok, njega nepresojnemu bogastvu otrok!« — V svojem postnem pastirskem pismu je rekel dunajski nadškof Piffli: »V očigled velikim vrzelim, ki jih je vojna zasekala v našem prebivalstvu, se že dvigajo glasovi s predlogi, da naj se te vrzeli izpopolnijo na način, ki svetost pojma katoliškega zakona na brezstiden način oskrunja. Brezčastna dekleta naj bodo častivrednim ženam popolnoma enaka...«

— **Papež za mir.** Papež je naslovil na generalnega vikarja, kardinala Pompilija, pismo, ki pravi v njem, da s krvavečim srcem motri bratomorni boj ter da je ukrenil korake, da bi se temu boju napravil konec. Toda zaman! Zopet povzdiga svoj glas proti vojni, ki se zdi kot samoumor civilizirane Evrope. Vsako sredstvo, ki dovaja do smotra, je zaželeno. Neka po-

božna dama je predlagala, naj bi se v predstoječem postnem času združili duševno k molitvi in pokori, da bi izprosili konec strašne nadloge. Papež zaupa, da se verniki v vseh vojskujočih se deželah združijo k molitvi in pokori, da prosijo Boga za mir. Vsem, ki molijo, podelja apostolski blagoslov!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Tovariš Ivan Schmeidek, predsednik naše »Jubilejske Samopomoči«, vse tovariše presrečno pozdravlja z italijanskega bojišča.

I. S. v R.: Drugo porabimo priložnosti. Pozdrav!

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 29. febr. 1916 K 30.391-83.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/5. do 1/6. ure popoldne.

Prva gorenjska razpošiljalnica

IVAN SAVNIK

Kranj

172

razpošilja na vse strani sveta najmodernejše in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Čevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajoče se vrne denar.

Meseca avgusta izide bogato ilustrovani cenik.

Umetna knjigovoznica

IVAN JAKOPIČ
LJUBLJANA, Frančevo nabrežje šte. 13

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih knjigoveskkih del, cenjenim gosp. trgovcem za izdelovanje vzornih knjig, vzornih kartonov, komisijskih knjig za potovalce po tvisniških cenah in sl. vradom za trpežno in močno vezanje protokolov. — Izvirne platnice za vsakovrstne slovenske knjige, vezanje knjig za bralna društva, čitalnice in knjižnice po nizki ceni. — Tiskanje pogrebnih travkov in društvenih znakov s krasnimi modernimi črkami. — Postrežba točna, delo solidno.

Najboljši pripomoček za priučenje

:: nemškega jezika je ::

Tumlirz „Nemška jezikovna vadnica za nenemške šole“.

Izdaja v 3 zvezkih:

I. zvezek	II. zvezek	III. zvezek
75 strani z 32 podobami,	136 strani s 14 podobami,	180 strani s 37 podobami,
cena vez. K —80	cena vez. K 1-20	cena vez. K 1-80

s slovenskim besednjakom

k I. zvezku	k II. zvezku	k III. zvezku
23 strani, cena broš. 20 h	61 strani, cena vez. 40 h	85 strani, cena vez. 50 h.

Sestavil učitelj Andrej Rapè v Ljubljani.

Založil F. Tempsky na Dunaju.

Dobiva se v vseh knjigarnah.

Preizkusni izvodi za vpeljavo šol. vodstvom brezplačno!